

(4)

चतुर्थो वर्गः

8. भारतीयसंस्कृतौ पुरुषार्थचतुष्टयस्य स्वरूपं महत्त्वञ्च निरूप्यताम्।
7½
9. वर्णव्यवस्थामधिकृत्य निबन्धो लिख्यताम् । 7½

A

(Printed Pages 4)

Roll No. _____

A-174

बी.ए.(तृतीयवर्षम्) परीक्षा, 2015

संस्कृतम्

प्रथम प्रश्नपत्रम्

(वेदमन्त्राः अपठितांशाः भारतीय संस्कृतिश्च)

समयावधिः - घण्टान्नयम्

पूर्णाङ्काः - 50

निर्देश : पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। प्रथमः प्रश्नोऽनिवार्यः। प्रतिवर्गम्

एकैकः प्रश्नाश्चाऽवश्यं।

1. अधोलिखितविषयेषु टिप्पण्यो लेख्याः - 2×10=20

(क) मोक्षपुरुषार्थः

(ख) ब्रह्मचर्याश्रमः

(ग) मण्डूकसूक्तस्य ऋषिः

(घ) शिवसंकल्पसूक्तस्य सन्देशः

(ङ.) उपनयन संस्कारः

(2)

- (च) तेन त्यक्तेन भुञ्जीथाः
(छ) माता भूमिः पुत्रोऽहं पृथिव्याः
(ज) अध्वर्यु।
(झ) भूतयज्ञः
(ञ) 'सर्वहुतः', 'शाक्तस्य', 'वसुधानी', 'देवहितं' एतेषां पदानां
अर्थः विलिख्यताम्

प्रथमो वर्गः

2. ऋषिच्छन्दविनियोगादिपूर्वकं व्याख्या विधेया - 7½
ब्राह्मणासौ अतिरात्रे न सोमे सरो न पूर्णमभितो वदन्तः।
संवत्सरस्य तदहः परिष्ठं यन्मण्डूकाः प्रावृषीणं बभूवुः।
3. ऋषिच्छन्ददेवताविनियोगनिर्देशपूर्वकं मन्त्रस्यास्य व्याख्या विधेया -
सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभी शुभिर्वाजिन इव।
हृत्प्रतिष्ठं यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु।।
7½

द्वितीयो वर्गः

4. प्रसङ्ग निर्देश पूर्वकमधोलिखितस्य विशद व्याख्या विधेया -7½

A-174

(3)

- अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन्पूर्वमर्षत् ।
तद्भावतोऽन्यानत्येति तिष्ठतास्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥
5. सप्रसङ्ग व्याख्या विधेया - 7½
यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्नेवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥

तृतीयो वर्गः

6. अधोलिखितश्लोकयोः हिन्दीभाषयाऽनुवादो विधेयः - 7½
कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।
मा कर्मफलहेतुर्भूमा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि ॥
या निशा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ति संयमी।
यस्यां जाग्रति भूतानि सा निशा पश्यतो मुनेः॥
7. हिन्दीभाषयाऽनुवादो विधेयः - 7½
अन्यथा गोत्रजे तस्य स्मरणीयं नाचक्ष्महे
स्नेहानुबन्धो बन्धूनाम् मुनेरपि सुदुस्त्यजः।
अन्येष्वर्थकृतामैत्री यावदर्थविडम्बनम्
पुंभिः स्त्रीषु कृता यद्वत् सुमनस्विक षट्पदैः॥

A-174

P.T.O.